

Název vyučovacího předmětu: **DĚJINY VÝTVARNÉHO UMĚNÍ (DVU)**

Vzdělávací oblast: **Odborný základ, Estetické vzdělávání**

Časová dotace vyučovacího předmětu: **1, 1, 2, 2, 0, 0.**

Pojetí vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Dějiny výtvarného umění je součástí oblasti společný odborný základ a estetické vzdělávání a patří do uměnovědných předmětů. Je vyučován hromadně v I.–IV. ročníku v rozsahu: I. a II. ročník – jedna hodina týdně, III. a IV. ročník – dvě hodiny týdně.

DVU vede žáka k porozumění výtvarnému umění. Vzájemně provázané a podmíněné okruhy činností – recepce a reflexe – žákovi umožňují poznávat zákonitosti umělecké tvorby, seznamovat se s různými funkcemi, hodnotami a normami v umění, porozumět sdělením přenášeným specifickými prostředky výtvarné tvorby, pronikat do její podstaty a vytvářet hodnotící soudy.

Při recepci si žáci prostřednictvím autopsie uvědomují a ověřují působení výtvarného umění. Reflexe znamená nejvyšší stupeň poznávací činnosti umožňující komplexní interpretaci výtvarných děl, jež obnáší jejich zařazování do uměleckého období, určování stylu, žánru, formy díla, vytváření hodnotících soudů, zabývání se zvláštnostmi přístupu k interpretaci výtvarného díla, významem a poselstvím díla vzhledem k určité umělecké a historické epoše, problematikou „konzumace“ umění vzhledem k jejímu funkčnímu zařazení.

DVU navazuje svým obsahem a cíli dílem na výtvarnou výchovu tím, že žáci pracují s vizuálně obraznými systémy (s architekturou, obrazem, sochou, designem, uměleckým řemeslem, stylem oblečení, novými médii apod.), které jsou nezastupitelným nástrojem poznávání a prožívání lidské existence; dílem na dějepis, a to tím, že žáci sledují historické determinace postavení umělce v rámci daného společenského systému, dobového vnímání světa, limitů a inspirací určitých historických kultur; v neposlední řadě jeho angažovaností a poplatností na jedné straně či revoltou a protestem na straně druhé. Důraz je kladen na subjektivitu umělecké tvorby a nemožnost objektivní kvantifikace úrovně uměleckého díla.

Obecné cíle

Vzdělávací obsah tématu umožňuje žákům pochopit základní principy umělecké tvorby a procesu komunikace v umění a prohlubuje jeho schopnost reflexe umění a kultury jako celku.

Cílové zaměření směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáky k

- poznávání a porozumění umění prostřednictvím soustředěné a vědomé reflexe, sledování a hodnocení umění na pozadí historických, společenských a technologických změn;
- chápání umění jako specifického, subjektivního a nezastupitelného způsobu komunikace probíhající mezi všemi účastníky uměleckého procesu, k schopnosti odlišovat podstatné znaky jednotlivých druhů umění na základě porovnávání a uvědomování si jejich shodností a odlišností;

- užívání jazyka umění jako prostředku k vyjádření nejrůznějších jevů, vztahů, prožitků, emocí a představ a k schopnosti svůj způsob vyjádření hodnotit, porovnávat a nabízet ostatním členům society;
- aktivnímu podílení se na vytváření vstřícné a podnětné atmosféry (na základě porozumění, tolerance, ale i kritičnosti) pro poznávání a porozumění kulturním hodnotám, projevům a potřebám různorodých sociálních skupin, etnik a národů a na vytváření pozitivního vztahu ke kulturnímu bohatství současnosti i minulosti;
- uvědomování si vlivu výchovy a vzdělání na rozvoj tvořivé osobnosti v roli tvůrce, interpreta a recipienta a na kvalitu její účasti v uměleckém procesu.

Přínos k rozvoji klíčových kompetencí

Předmět dějiny výtvarného umění rozvíjí především tyto kompetence:

Kompetence k učení

- pozitivní vztah k učení a vzdělávání; soustavnost při vyhledávání informací; vnímání uměleckých děl v kontextu vědomostí o jejich tvůrcích, zadavatelích a době vzniku

Komunikativní kompetence

- jasné a souvislé formulování myšlenek; volba správné terminologie; kultura projevu

Kompetence k řešení problémů

- schopnost řešení problémů na základě využívání dříve nabytých zkušeností a vědomostí; zvládnutí překážek a volba vhodného způsobu jejich překonávání

Personální a sociální kompetence

- integrace do studijního nebo pracovního týmu; přispívat k vytváření harmonických mezilidských vztahů

Občanské kompetence a kulturní povědomí

- samostatné a odpovědné jednání; jednání v souladu se zásadami společenského chování; dodržování zákonů a respektování platných morálních principů; tolerantní přístup k osobnostním zvláštnostem druhých; uznávání hodnot a historické tradice

Kompetence k pracovnímu uplatnění

- uvědomování si významu celoživotního učení a přizpůsobování se měnícím se životním a pracovním podmínkám; schopnost vhodné komunikace s potenciálními zaměstnavateli;

Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

- práce s osobním počítačem a získávání nových informací prostřednictvím internetu, komunikace elektronickou poštou, práce se standardním programovým vybavením počítače, rozlišování věrohodnosti různých informačních zdrojů a mediální gramotnost

Přínos k realizaci průřezových témata

V předmětu Dějiny výtvarného umění se výuka dotýká rovněž témat:

Občan v demokratické společnosti – vést žáky tak, aby dovedli zdvořile a citlivě jednat s lidmi; aby hledali rovnováhu mezi osobní svobodou a odpovědností ke společnosti; aby byli přiměřeně kritičtí a dostatečně tolerantní; aby byli schopni odolávat myšlenkové manipulaci a dovedli se orientovat v mediálním světě; aby v případě vzniklého problému nacházeli přiměřený kompromis

Člověk a životní prostředí – vést žáky tak, aby pochopili vlastní zodpovědnost za své jednání, aby si osvojili principy odpovědného a citlivého přístupu k životnímu prostředí, aby respektovali principy udržitelného rozvoje, aby chápali postavení člověka v přírodě a vlivy prostředí na jeho zdraví a život;

Člověk a svět práce – cílem je naučit žáky, aby uměli vhodně prezentovat své dovednosti a schopnosti a uměli je náležitým způsobem uplatnit v praxi

Informační a komunikační technologie – vede žáky k používání standardního programového vybavení počítače nejen pro uplatnění v praxi, ale i pro potřeby dalšího vzdělávání a získávání nových informací ve svém oboru.

Mezipředmětové vztahy

Předmět Dějiny výtvarného umění má mezipředmětové vztahy k těmto předmětům: Dějepis (DJ), Výtvarná výchova (VV), Dějiny hudby (DH), Dějiny tance a divadla (DTD), Základy společenských věd (ZSV).

Vzdělávací obsah

I. ročník, časová dotace 1 hodina týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
Žák: <ul style="list-style-type: none">- objasní ve shodě s aktuálními vědeckými poznatky materiální a duchovní život lidské společnosti v jednotlivých vývojových etapách pravěku; charakterizuje pojem archeologická kultura;- vysvětlí zásadní zlom ve vývoji lidstva v důsledku cílevědomé zemědělské a řemeslné činnosti a jeho odraz;	Výtvarné umění pravěku První grafické projevy pravěkých lidí Kulty, totemismus a vampyrismus Umění mladého paleolitu, neolitu, doby bronzové a železné

<ul style="list-style-type: none"> - zdůvodní kulturní a umělecký přínos vybraných starověkých společností, antiky a křesťanství jako základních fenoménů, z nichž vyrůstá kultura evropská civilizace; 	<p>Výtvarné umění starověku</p> <p>Umění starověkého Egypta</p> <p>Umění středomořských bronzových civilizací (trójská, krétská, mykénská)</p> <p>Etruské umění</p> <p>Klasické řecké a římské umění</p>
--	---

II. ročník, časová dotace 1 hodina týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasní procesy christianizace a islamizace a jejich vliv na specifiku umění raně středověkých států v Evropě; vysvětlí rozdíly mezi západním i východním křesťanským kulturním okruhem i projevy vlivu náboženství a církve na středověké umění, popíše poznávací znaky středověkých slohů v architektuře, plastice a malířství; - popíše základní rysy renesance a reformace, vysvětlí jeho důsledky pro vývoj výtvarného umění - popíše poznávací znaky středověkých slohů v architektuře, plastice a malířství; - objasní historické podmínky vzniku manýrismu, popíše základní znaky manýrismu a objasní jeho odlišnosti od renesance; 	<p>Výtvarné umění středověku</p> <p>Byzantské umění</p> <p>Raně křesťanské umění, předrománské slohy, sloh románský a gotický</p> <p>Arabské a islámské umění</p> <p>Výtvarné umění renesance</p> <p>Renesanční umění Itálie</p> <p>Záalpské renesance</p> <p>Renesanční umělec</p> <p>Výtvarné umění manýrismu</p> <p>Počátky manýrismu v Itálii</p> <p>Manýristické umělecké školy</p> <p>Rudolfinský manýrismus</p>

III. ročník, časová dotace 2 hodiny týdně
--

Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasní rozdíly mezi jednotlivými barokními styly architektury, plastice a malířství ve spojitosti s geografickými a konfesionálními podmínkami doby; - charakterizuje specifiku českého baroka, vysvětlí historické podmínky vzniku rokoka, klasicismu, romantismu a empíru; - vysvětlí historické podmínky vzniku rokoka, klasicismu, romantismu a empíru; - vysvětlí pojem historismus v architektuře; - vysvětlí shody a rozdíly moderních malířských slohů; - definuje nové výrazové formy moderního výtvarného umění jako koláž, frotáž, asambláž, montáž, mobil atd. v rámci jednotlivých slohů; - vysvětlí univerzálnost secesního slohu; 	<p>Výtvarné umění baroka Radikální a klasicistní barok, barokní realismus a barokní gotika</p> <p>Výtvarné umění rokoka Rokoko, styl regentství a luikéz</p> <p>Výtvarné umění 1. poloviny 19. století Romantismus, realismus a biedermeier</p> <p>Architektura v období historických slohů Novogotika, novorenesance, novorománský sloh, novobaroko, druhé rokoko, maurský styl</p> <p>První moderní malířské slohy Impresionismus a neoimpresionismus</p> <p>Postimpresionistické malířství Expresionismus, fauvismus a naivní malířství</p> <p>Výtvarné umění secese Secese a geometrická secese</p>

IV. ročník, časová dotace 2 hodiny týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí shody a rozdíly funkcionalismu a konstruktivismu; - objasní spojitost moderní architektury jako reflexi nových názorů na bydlení, životní prostředí a urbanismus; 	<p>Architektura funkcionalismu a konstruktivismu Konstruktivismus a funkcionalismus</p>

<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí vztah reality, fantasknosti a abstrakce ve výtvarném díle objasní specifické podmínky vzniku moderního českého umění; - vysvětlí optické a mechanické principy kinetismu a jeho interakci s divákem, definuje pojem mobil ve výtvarném umění; - objasní podmínky vzniku poválečných uměleckých proudů, rozdíl mezi modernou a postmodernou. 	<p>Výtvarné umění dadaismu, surrealismu a kubismu</p> <p>Dadaismus a surrealismus</p> <p>Kubismus a rondokubismus, česká individualistická moderna</p> <p>Abstraktní a kinetické výtvarné umění</p> <p>Nefigurální a abstraktní umění, kinetismus</p> <p>Výtvarné umění poválečného období</p> <p>Pop-art, op-art, high-tec, brutalismus, minimalismus</p> <p>Výtvarné umění moderny a postmoderny</p> <p>Konceptuální umění</p> <p>Fraktály, happening</p>
--	--